

LĪVĀNU NOVADA AMBULATORO UN STACIONĀRO MEDICĪNAS IESTĀŽU DARBINIEKU ATTIEKSME PRET BĒGLU UN IMIGRANTU SITUĀCIJU LATVIJĀ

Mācību centra „EVA-93” pētījums

**ERASMUS+ KA2 PROJEKTA “Information and Educational
Materials for Refugees and Immigrants” ietvaros**

Projekta Nr. 2016-1-ES01-KA204-025077

Līvāni, 2017

SATURS

IEVADS	3
1. Respondenta portrets	4
1.1. Respondentu sadalījums pēc dzimuma	4
1.2. Respondentu vecuma raksturojums	4
1.3. Respondentu sadalījums pēc izglītības līmeņa	4
1.4. Respondentu sadalījums pēc tautības	5
2. Apkopoto datu analīze	6
2.1. Secinājumi par terminu “bēgļi”, “personas ar alternatīvo statusu” un “patvēruma meklētājs” zināšanām un asociācijām ar dotajiem terminiem	6
2.2. Respondentu attieksme pret pozitīvajiem un negatīvajiem faktoriem, ar ko bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu nākas vai var nākties sastapties Latvijā	9
2.3. Respondentu – medicīnas darbinieku viedoklis par bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu darba vidē	13
2.4. Respondentu attieksme pret bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu kā pacientiem medicīnas iestādēs.	16
SECINĀJUMI	19
PIELIKUMS NR.1	23

IEVADS

2017. gada martā mācību centrs „EVA-93” ERASMUS+ KA2 PROJEKTA “Information and Educational Materials for Refugees and Immigrants” ietvaros (Projekta Nr. 2016-1-ES01-KA204-025077) organizēja Līvānu novada medicīnas iestāžu darbinieku aptauju „Ambulatorās un stacionārās medicīnas darbinieku attieksme pret bēgļu un imigrantu situāciju Latvijā”.

Pētījuma mērķis: noskaidrot Līvānu novada medicīnas iestāžu darbinieku viedokļus un attieksmi par dažādiem ar bēgļu un personu ar alternatīvo statusu saistītiem jautājumiem.

Pētījuma metode: aptauja, izmantojot pielikumā Nr.1 esošo anketas formu, kā arī elektroniski, izmantojot tīmekļa vietnē www.visidati.lv izvietoto mācību centra „EVA-93” aptauju <http://www.visidati.lv/aptauja/1263621427/>;

Pētījuma mērķa grupa: Līvānu novada medicīnas iestāžu darbinieki, 66-respondenti;
Stratifikācijas pazīmes: administratīvi teritoriālā, ar ģeogrāfisko pārklājumu - Līvānu novads.

Aptaujas laiks: 2017.gada marts.

1. Respondenta portrets

Respondentu skaits: 66

Nodarbinātība - visi respondenti ir Līvānu medicīnas iestāžu darbinieki;

1.1. Respondentu sadalījums pēc dzimuma

Sieviete: 59

Vīrietis: 7

1.2. Respondentu vecuma raksturojums

Respondentu vidējais vecums: 46.6 gadi

1.3. Respondentu sadalījums pēc izglītības līmeņa

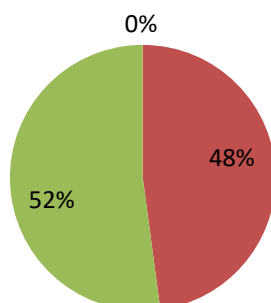
Izglītības līmenis: pamata izglītība – 0 respondentu

Izglītības līmenis: vidējā izglītība – 27 respondenti

Izglītības līmenis: augstākā izglītība – 39 respondenti

Respondentu izglītības līmenis, izteikts procentos

■ Pamata ■ Vidējā ■ Augstākā

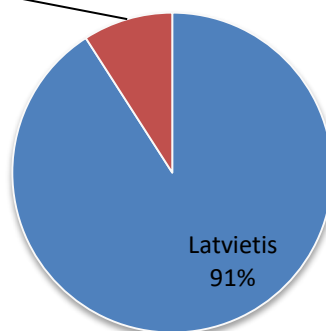

1.4. Respondentu sadalījums pēc tautības

Tautība: latvietis – 60 respondenti, cittautietis – 6 respondenti

Respondentu sadalījums pēc tautības, izteikts procentos

Cittautietis
9%

2. Apkopoto datu analīze

2.1. Secinājumi par terminu “bēgļi”, “personas ar alternatīvo statusu” un “patvēruma meklētājs” zināšanām un asociācijām ar dotajiem terminiem

Saskaņā ar ANO Ženēvas konvencijā doto definējumu, bēgļis ir persona, kurai likumā noteiktajā kārtībā ir piešķirts bēgļa statuss saskaņā ar 1951.gada ANO Ženēvas konvenciju. Latvijā bēgļa statusu piešķir personām, kuras pamatoti baidās no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, sociālās piederības vai politiskās pārliecības dēļ savas pilsonības valstī, vai, ja šī persona ir bezvalstnieks, - savā iepriekšējā mītnes zemē un, - ja iepriekšminēto iemeslu dēļ persona nespēj vai nevēlas izmantot attiecīgās valsts tiesisko aizsardzību un persona atrodas ārpus šīs valsts teritorijas.

Savukārt alternatīvo statusu piešķir personām, kuras nevar atzīt par bēgļiem atbilstoši Ženēvas konvencijai, bet saskaņā ar Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, ES likumdošanu un dalībvalstu praksēm tām ir nepieciešama aizsardzība. Alternatīvo statusu var piešķirt personai, ja ir pamats uzskatīt, ka personai tās pilsonības valstī vai iepriekšējā mītnes zemē, ja persona ir bezvalstnieks, draud nāves sods vai miesas sods, spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās vai pazemojoša sodīšana, personai ir smagi un individuāli draudi, kas apdraud dzīvību vai veselību plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā, ārējo vai iekšējo bruņoto konfliktu dēļ personai nepieciešama aizsardzība un tā nevar atgriezties savas pilsonības valstī vai iepriekšējā mītnes zemē.

Atbilstoši Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes skaidrojumam, patvēruma meklētājs ir persona, kura likumā noteiktajā kārtībā lūdz piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu. Patvēruma meklētāja statuss personai tiek piešķirts, kamēr Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde pieņem lēmumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai nepiešķiršanu.

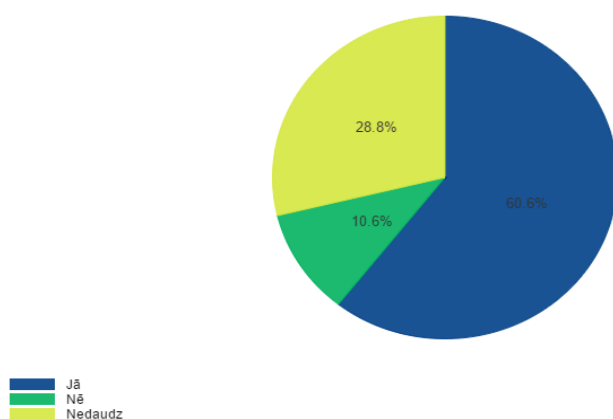
Turpmāk tekstā dota aptaujas anketas jautājumu analīze.

1.	Vai Jums ir priekšzināšanas par bēgļiem?
	☐ Jā ☐ Nē ☐ Nedaudz
2.	Kādas ir Jūsu asociācijas ar terminu “bēgļi”?
	☐ Cilvēki, kuri meklē darbu Latvijā, viesstrādnieki ☐ Nepilsoņi, cittautieši ☐ Bēgļi - cilvēki, kuri bēg no savas valsts vai kara, vai sliktiem apstākļiem un problēmām ☐ Sociāli atstumti cilvēki ☐ Personas, kuras valstī atrodas nelegāli ☐ Pozitīvas asociācijas (labi cilvēki) ☐ Nezinu, grūti pateikt, nav asociāciju ☐ Cita atbilde -
3.	Vai Jūs esat kaut ko dzirdējis / -usi par patvēruma meklētājiem?
	☐ Jā ☐ Nē ☐ Nedaudz
4.	Kādas ir Jūsu asociācijas, dzirdot vārdu savienojumu personas ar alternatīvo statusu?
	☐ Tie ir tie paši bēgļi ☐ Personas, kuras bēg un meklē patvērumu ☐ Sociāli atstumti cilvēki ☐ Nezinu, grūti pateikt, nav asociāciju ☐ Cita atbilde -

Aptaujas “Ambulatorās un stacionārās medicīnas darbinieku attieksme pret bēgļu un imigrantu situāciju Latvijā” 1.- 4. jautājums

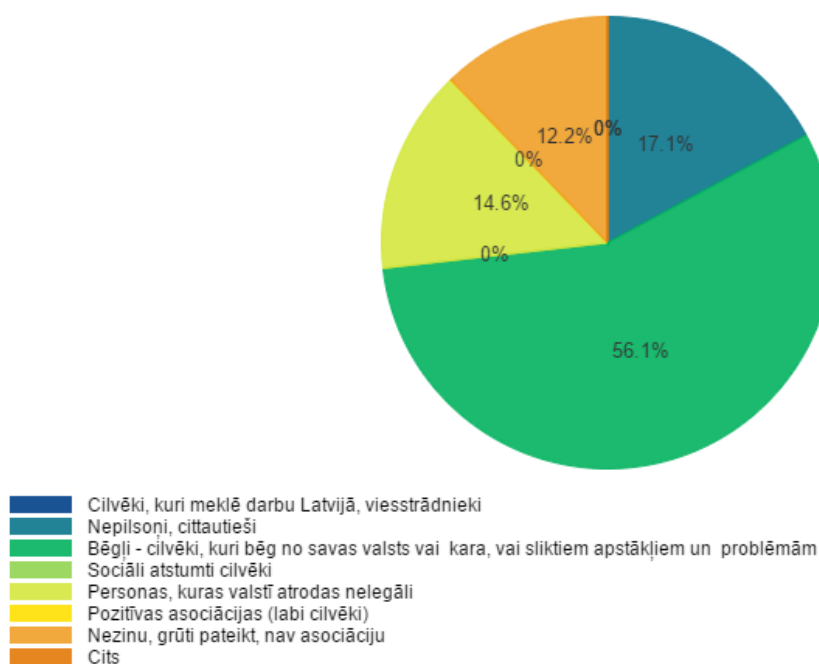
Saskaņā ar aptaujas datiem, ievērojami lielākā daļa no visiem respondentiem (60.6%) norādījuši, ka tiem ir priekšzināšanas bēgļu jautājumā. 28.8% respondentu norāda, ka nedaudz kaut ko zina par bēgļiem, savukārt noliedzotši šajā jautājumā atbildējuši 10.6% respondentu.

Vai Jums ir priekšzināšanas par bēgļiem?

Otrajā jautājumā respondentiem bija jānorāda, kādas ir viņu asociācijas ar terminu “bēgļi”, bija iespējams izvēlēties vairākas no norādītajām atbildēm, kā arī brīvā formā pievienot savu atbildi, ja iepriekš dotie apgalvojumi neatbilda respondenta asociācijai ar terminu “bēgļi”.

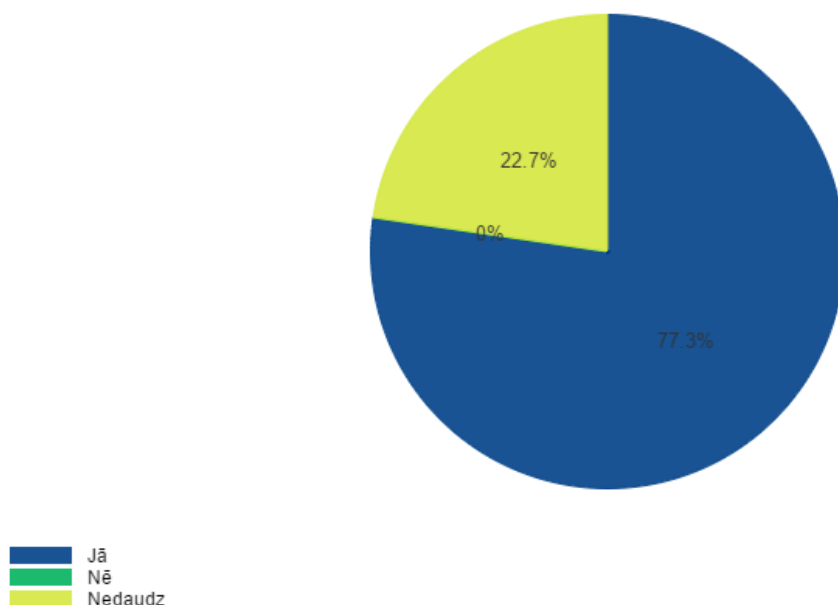
Kādas ir Jūsu asociācijas ar terminu “bēgļi”?

Vairāk kā puse (56.1%) respondentu norādīja, ka bēgļi ir cilvēki, kuri bēg no savas valsts, vai kara, vai sliktiem apstākļiem un problēmām. 12.2 % respondentu norādīja, ka viņiem nav viedokļa par asociāciju ar terminu “bēgļi”. Aptuveni desmitā daļa respondentu (14.6%) norādījuši, ka bēgļi ir personas, kuras valstī atrodas nelegāli. Daļa respondentu (17.1%) uzskata, ka bēgļi ir, nepilsoņi, cittautieši Latvijā

Vērtējot aptaujas atbildes uztrešo jautājumu: par zināšanām par patvērumu meklētājiem, ievērojami lielākā daļa no visiem respondentiem (77.3 %) norādījuši, ka tiem ir priekšzināšanas patvēruma meklētāju jautājumā. Tikai 22.7 % respondentu norāda, ka nedaudz kaut ko zina par patvēruma meklētājiem, savukārt noliedzoši šajā jautājumā nav atbildējis neviens no respondentiem.

Vai Jūs esat kaut ko dzirdējis / -usi par patvēruma meklētājiem?

Ceturtajā jautājumā respondentiem bija jānorāda, kādas ir viņu asociācijas ar terminu “personas ar alternatīvo statusu”, bija iespējams izvēlēties vairākas no norādītajām atbildēm, kā arī brīvā formā pievienot savu atbildi, ja iepriekš dotie apgalvojumi neatbilda respondenta asociācijai ar terminu “persona ar alternatīvo statusu”.

Respondentu viedokļi šajā jautājumā sadalījās trīs grupās ar diezgan līdzīgiem rezultātiem, lielākā daļa (35.7%) atbildēja, ka personas ar alternatīvo statusu ir personas, kuras bēg un meklē patvērumu. 32.9% respondentu uzskata ka personas ar alternatīvo statusu ir tie paši bēgļi, atlikušie respondenti (31.4%), norādīja, ka ar terminu “persona ar alternatīvo statusu”, ka tiem nav viedokļa un asociāciju terminam “persona ar alternatīvo statusu”.

2.2. Resopndentu attieksme pret pozitīvajiem un negatīvajiem faktoriem, ar ko bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu nākas vai var nākties sastapties Latvijā

Aptaujas anketas 5. -7. jautājums parādīja respondentu domas, par tām niansēm, ar ko bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu nākas vai var nākties sastapties Latvijā.

5. Kāpēc, Jūsaprāt, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu Latvija varētu likties pievilcīga mītnes zeme?

- ☐ Demokrātiska ES valsts
- ☐ Latvija ir tranzīvalsts, bēgļi šeit nonāk nejauši
- ☐ Latvija ir mierīga valsts
- ☐ Nezinu, grūti pateikt, nav asociāciju
- ☐ Cita atbilde

6. Kādas, Jūsaprāt, ir būtiskas problēmas, ar kurām saskaras bēgļi un personas ar alternatīvo statusu Latvijā?

- ☐ Iedzīvotāji nesaprot bēgļu problēmas
- ☐ Nav Latvijas valsts un pašvaldību atbalsta
- ☐ Problēmas ar iekļaušanos sabiedrībā, grūtības atrast darbu un dzīvesvietu, kultūras atšķirības
- ☐ Negatīva attieksme pret viņiem, rasisms
- ☐ Nav problēmu
- ☐ Nezinu, grūti pateikt/ mani tas neinteresē
- ☐ Cita atbilde

7. Kāda, Jūsaprāt, kopumā ir Latvijas iedzīvotāju attieksme pret bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu?

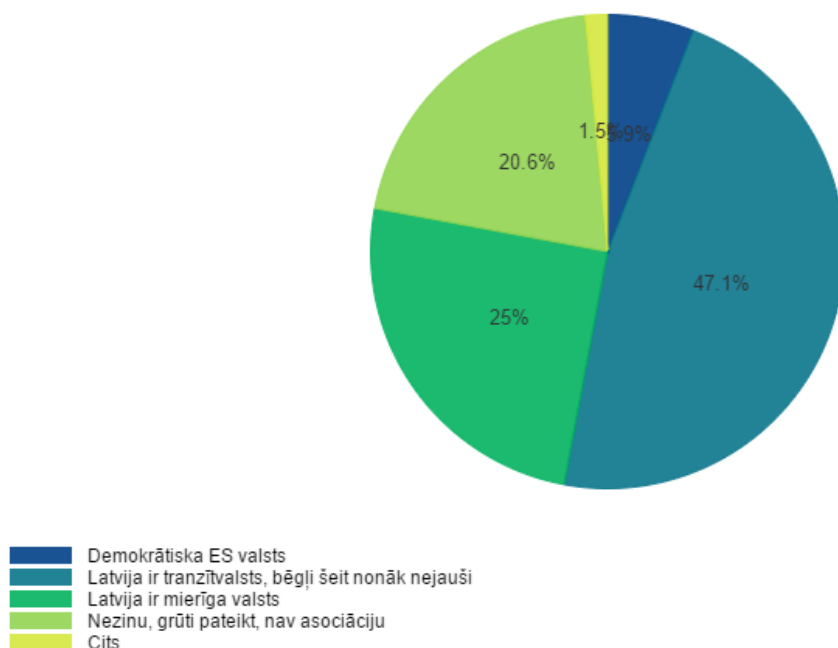
- ☐ Labvēlīga
- ☐ Neitrāla
- ☐ Negatīva
- ☐ Vienaldzīga

Aptaujas “Ambulatorās un stacionārās medicīnas darbinieku attieksme pret bēgļu un imigrantu situāciju Latvijā” 5.- 7. jautājums

Piektajā jautājumā bija iespēja izvēlēties vienu vai vairākas atbildes no dotajām, kā arī brīvā formā norādīt savu atbildi, ja dotās atbildes neatspoguļoja respondenta viedokli. Vairākums respondentu (47.1%) norādīja, ka, viņuprāt, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu Latvija ir tikai tranzīvalsts, bēgļi šeit nonāk nejauši. 20.6% respondentu sava viedokļa par to, kāpēc bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu Latvija varētu likties pievilcīga mītnes zeme, nebija. Neliels skaits respondentu (5.9%) norādīja, ka Latvija ir demokrātiska ES valsts. 25% respondentu norādīja, ka viņuprāt Latvija ir mierīga valsts. Un tikai 1.5% norādīja citu atbildi pamatojot ar to , ka

- šeit maksā pabalstus

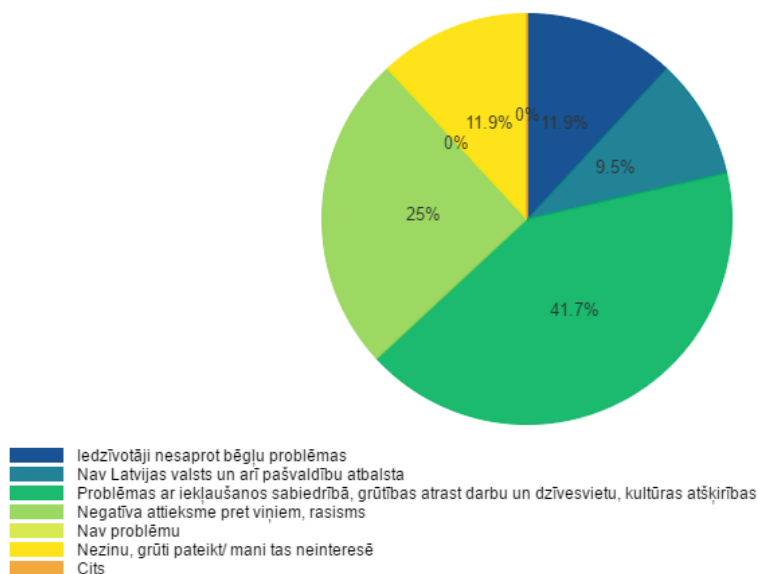
Kāpēc, Jūsaprāt, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu Latvija varētu likties pievilcīga mītnes zeme?

Sestajā jautājumā respondentiem bija jānorāda, viņuprāt, būtiskākās problēmas, ar kurām saskaras bēgļi un personas ar alternatīvo statusu Latvijā. Arī šajā jautājumā respondentiem bija iespēja izvēlēties vienu vai vairākas atbildes no dotajām, kā arī brīvā formā norādīt savu atbildi, ja dotās atbildes neatspoguļoja respondenta viedokli.

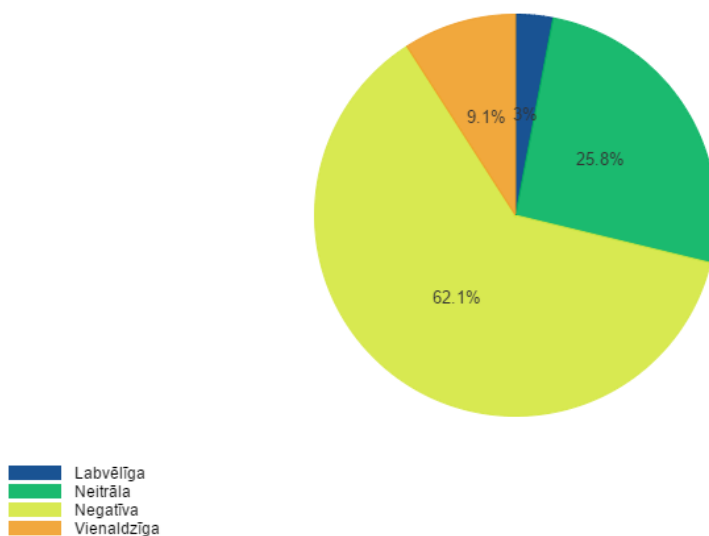
Vairākums respondentu (41.7%) norādīja, ka, viņuprāt, būtiskākās problēmas ar kurām saskaras bēgļi un personas ar alternatīvo statusu Latvijā, ir problēmas ar iekļaušanos sabiedrībā, grūtības atrast darbu un dzīvesvietu, kultūras atšķirības. 25% respondentu norādīja, kā būtiskāko problēmu negatīvo attieksmi pret bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu un rasismu. 9.5% atbildēja, ka bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu, nav atbalsta no valsts un pašvaldībām. 11.9% respondentu uzskata, ka Latvijas iedzīvotāji nesaprot bēgļu problēmas, tik pat liels respondentu skaits (11.9%) norāda, ka nezina un neinteresē būtiskākās bēgļu un personu ar alternatīvo statusu problēmas ar ko tie saskaras Latvijā.

Kādas, Jūsaprāt, ir būtiskākās problēmas, ar kurām saskaras bēgļi un personas ar alternatīvo statusu Latvijā?

Septītajā jautājumā respondentiem bija jānorāda, kāda kopumā, pēc respondentu domām, ir Latvijas iedzīvotāju attieksme pret bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu, vairākums respondentu norāda, ka sabiedrībā valdoša attieksme ir negatīva (62.1%). Tikai 3% respondentu norādīja, ka attieksme ir labvēlīga. 25.8% respondentu uzskata, ka Latvijas iedzīvotāju attieksme ir neitrāla, savukārt 9.1% respondentu uzskata ka sabiedrības attieksme ir vienaldzīga.

Kāda, Jūsaprāt, kopumā ir Latvijas iedzīvotāju attieksme pret bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu?

2.3. Respondentu – medicīnas darbinieku viedoklis par bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu darba vidē

Aptaujas anketas 8. -10. jautājums atspoguļo respondentu – medicīnas darbinieku, viedokli un iespējamās grūtības saskaroties ar bēgļu un personu ar alternatīvo statusu radītām grūtībām, darba vidē, respondentu attieksmi pret bēgļu un personu ar alternatīvo statusu kā iespējamo pacientu ar atšķirīgiem reliģiskiem uzskatiem un citu ādas krāsu aprūpi medicīnas iestādē.

8. Vai, Jūsaprāt, medicīnas darbiniekiem ir nepieciešama īpaša apmācība saistībā ar bēgļu un personu ar alternatīvo statusu aprūpi medicīnā?

- ☐ Jā
- ☐ Nē
- ☐ Nezinu

9. Vai Jums kā medicīnas darbiniekam sagādātu grūtības kontaktēties ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu?

- ☐ Jā
- ☐ Nē
- ☐ Grūti pateikt

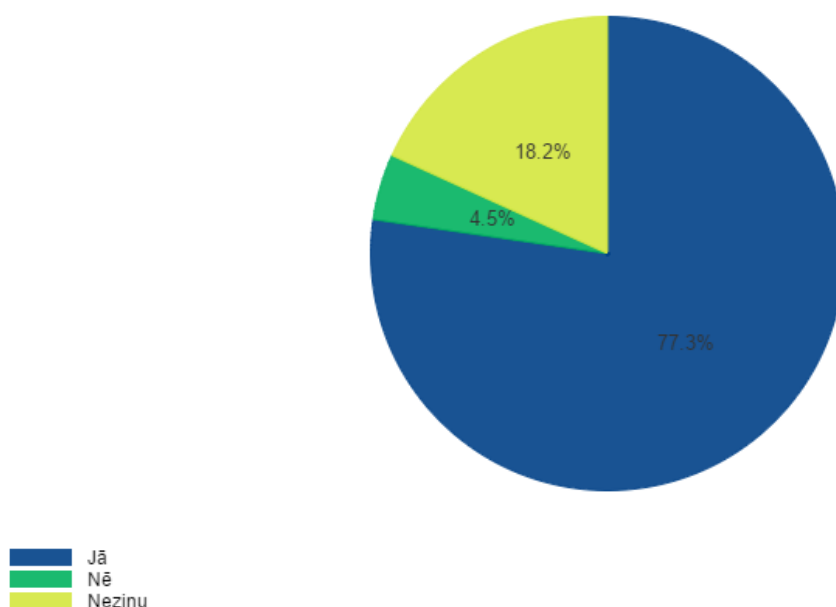
10. Kādas, Jūsaprāt būtu grūtības saskaroties ar šāda veida pacientiem?

- ☐ Valodas barjera
- ☐ Nepakļaušanās nozīmētajai ārstēšanai (reliģisku uzskatu dēļ)
- ☐ Nesaskatu grūtības
- ☐ Cits –

Aptaujas “Ambulatorās un stacionārās medicīnas darbinieku attieksme pret bēgļu un imigrantu situāciju Latvijā” 8.- 10. jautājums

Astotajā jautājumā: vai pēc respondentu domām, ir nepieciešama īpaša apmācība medicīnas darbiniekiem saistībā ar bēgļu un personu ar alternatīvo statusu aprūpi medicīnā, lielākā daļa respondentu (77.3%) uzskata, ka būtu nepieciešama īpaša apmācība saistībā ar bēgļu un personu ar alternatīvo statusu aprūpi medicīnā. Tikai 4.5% respondentu uzskata ka apmācība nebūtu nepieciešama. 18.2% nezina vai būtu nepieciešama īpaša apmācība.

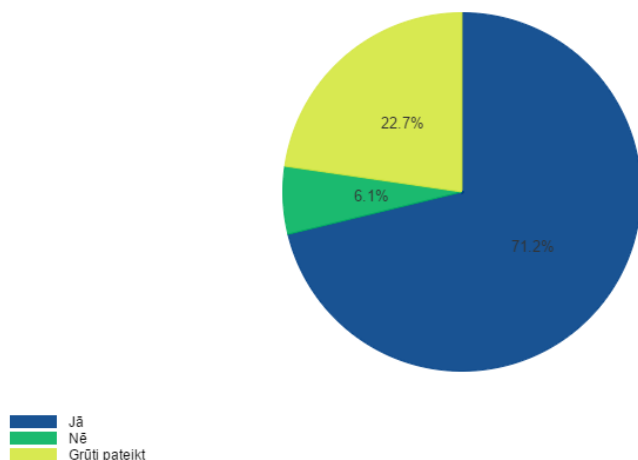
Vai, Jūsaprāt, medicīnas darbiniekiem ir nepieciešama īpaša apmācība saistībā ar bēgļu un personu ar alternatīvo statusu, aprūpi medicīnā?

Devītajā jautājumā respondenti atbildēja uz jautājumu, vai respondentam kā medicīnas darbiniekam sagādātu grūtības kontaktēties ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu.

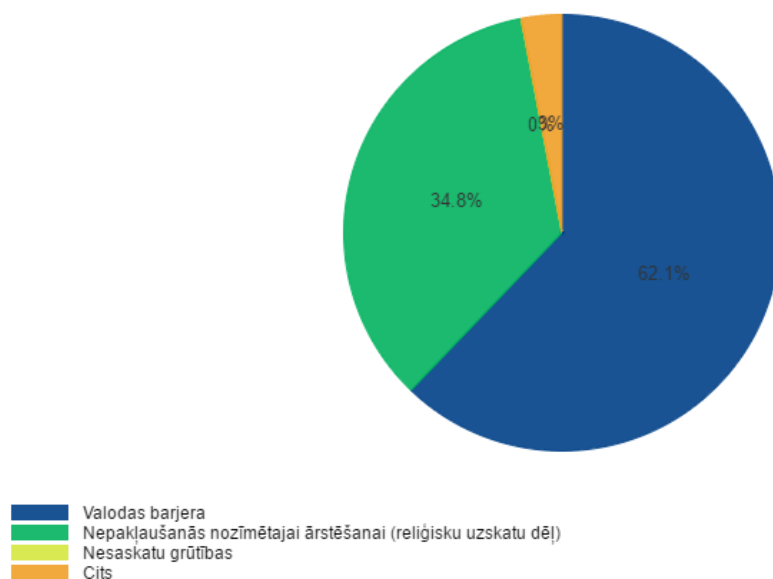
Lielākā daļa (71.2%) respondentu norāda, ka personai kā medicīnas darbiniekam sagādātu grūtības kontakts ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu. 22.7% respondentu norādīja, ka tiem grūti pateikt vai pacientu – medicīnas darbinieku sadarbība sagādātu grūtības, un tikai 6.1% respondentu norāda, ka tiem nesagādātu grūtības sadarbība, ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu.

Vai Jums kā medicīnas darbiniekam, sagādātu grūtības kontaktēties ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu?

Desmitajā jautājumā 62.1% respondenti norādīja, ka, viņuprāt, grūtības saskaroties ar šāda veida pacientiem būtu valodas barjera. Pēc medicīnas darbinieku domām, būtu nepieciešams speciālistus nodrošināt ar uzticamiem tulkiem, kas spētu saglabāt konfidencialitāti. 34.8% respondentu uzskata, ka grūtības sagādātu nepakļaušanās nozīmētajai ārstēšanai, 3% no visiem respondentiem norādījuši citu iemeslu.

Kādas, Jūsaprāt būtu grūtības saskaroties ar šāda veida pacientiem?

2.4. Respondentu attieksme pret bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu kā pacientiem medicīnas iestādēs.

Aptaujas anketas 11. -13. jautājums atspoguļo respondentu viedokli par iespējamo bēgļu un personu ar alternatīvo statusu radīto multikulturālo vidi medicīnas iestādē, respondentu attieksmi pret bēgļu un personu ar alternatīvo statusu kā iespējamo pacientu ar atšķirīgiem reliģiskiem uzskatiem un citu ādas krāsu esamību medicīnas iestādē.

11. Vai Jūs kā medicīnas darbinieks spētu rast alternatīvu, ja šāda veida pacients atteiktos no tradicionālās veselības aprūpes, pacienta atšķirīgo uzskatu dēļ?

- ☐ Jā
- ☐ Nē

12. Novērtējiet, lūdzu, apgalvojumu “Man nav iebildumu strādāt ar dažādu tautību un atšķirīgu uzskatu pacientiem” un pasakiet, vai Jūs tam piekrītat vai nepiekrītat:

- ☐ Piekrītu
- ☐ Nepiekrītu

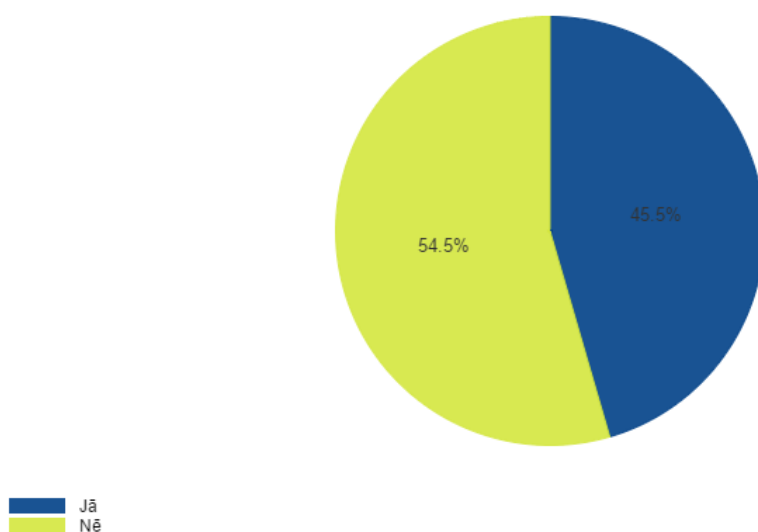
13. Novērtējiet, lūdzu, apgalvojumu “Man nav iebildumu strādāt ar citas ādas krāsas pacientiem” un pasakiet, vai Jūs tam piekrītat vai nepiekrītat:

- ☐ Piekrītu
- ☐ Nepiekrītu

Aptaujas “Ambulatorās un stacionārās medicīnas darbinieku attieksme pret bēgļu un imigrantu situāciju Latvijā” 11.- 13. jautājums

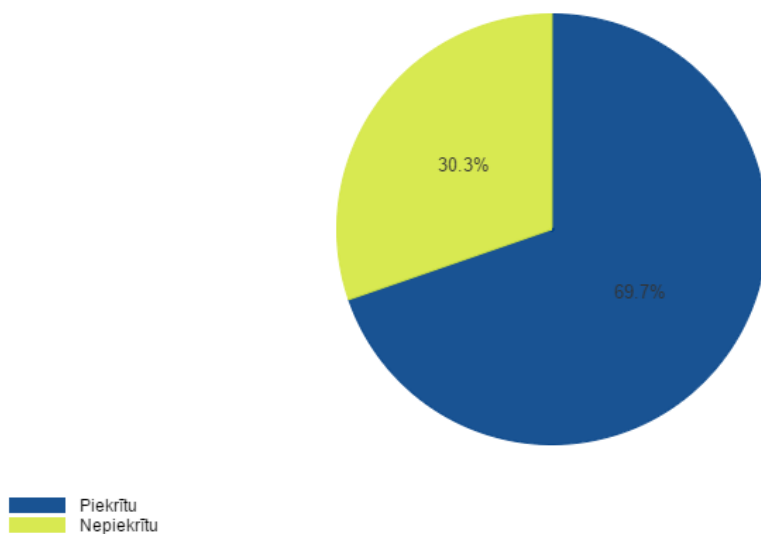
Vienpadsmitajā jautājumā respondenti kā medicīnas darbinieki atbildēja, vai spētu rast alternatīvu, ja pacients atteiktos no tradicionālās veselības aprūpes. Lielākā daļa (54.5%) respondentu atbildēja noliedzoši, savukārt, 45.5% respondentu atbildēja, ka spētu rast alternatīvu tradicionālai veselības aprūpei, no kuras bēglis vai persona ar alternatīvo statusu atteicies.

Vai Jūs kā medicīnas darbinieks spētu rast alternatīvu, ja šāda veida pacients atteiktos no tradicionālās veselības aprūpes, pacienta atšķirīgo uzskatu dēļ?

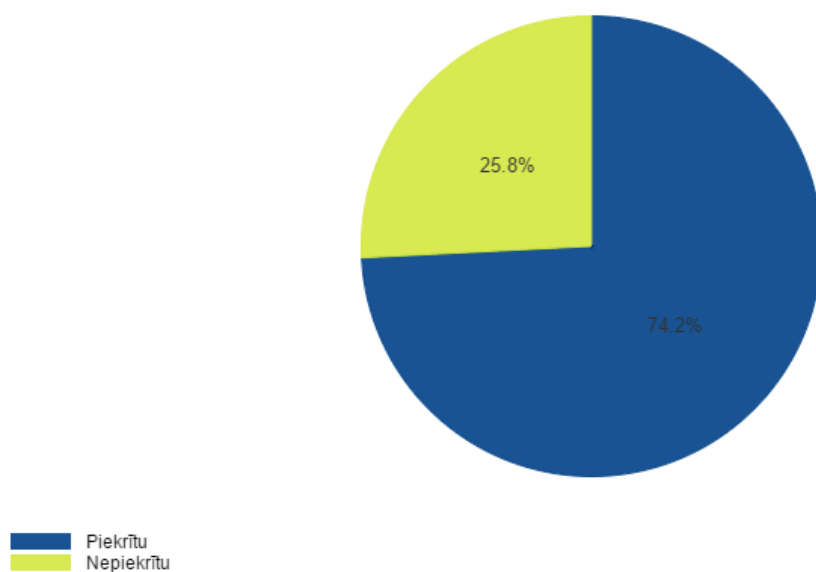
Divpadsmitajā jautājumā 69.7% respondentu piekrita apgalvojumam „Man nav iebildumu strādāt ar dažādu tautību un atšķirīgu uzskatu pacientiem”, 30.3% šim apgalvojumam nepiekrita.

Novērtējiet, lūdzu, apgalvojumu “Man nav iebildumu strādāt ar dažādu tautību pacientiem” un pasakiet, vai Jūs tam piekrītat vai nepiekrītat:

Savukārt divpadsmitajā jautājumā 74.2% respondentu piekrita apgalvojumam „Man nav iebildumi strādāt kopā ar citas ādas krāsas pacientiem”. 25.8% šim apgalvojumam nepiekrita.

Novērtējiet, lūdzu, apgalvojumu "Man nav iebildumu strādāt ar citas ādas krāsas pacientiem" un pasakiet, vai Jūs tam piekrītat vai nepiekrītat:

SECINĀJUMI

Ierodoties Latvijā, patvēruma meklētājiem veic pirmreizēju veselības pārbaudi, rentgenogrammu (personām, ko pārvieto no Grieķijas, pirmreizējo veselības pārbaudi un Rtg veicis Starptautiskās Migrācijas organizācijas ārsts Grieķijā), visiem bērniem paredzēts ģimenes ārsta apmeklējums. Ja nav veikta pārbaude tuberkulozes diagnostikai, tādu nekavējoties organizē. Ja sākotnējā veselības pārbaudē patvēruma meklētāju centra medicīnas māsa vai Iekšlietu ministrijas ģimenes ārsti konstatē veselības problēmas, organizē papildu izmeklējumus un speciālistu konsultācijas.

Latvija Eiropas Savienības pārvietošanas programmas ietvaros līdz 2016. gada oktobrim bija uzņēmusi 109 personas. No tām statuss piešķirts 37 personām — bēgļa statuss piecām personām un alternatīvais statuss — 32 personām. Pirmie patvēruma meklētāji Latvijā ieradās 2016. gada februāra sākumā. Programmas ietvaros divu gadu laikā Latvijai jāuzņem 776 patvēruma meklētāji. Bet, zināms ka, daļa no statusu ieguvušajām personām ir prom, tādejādi top skaidrs — pašlaik mēs bēgļiem lielākoties esam tranzītvalsts.

Arī mācību centra “EVA-93” veiktajā aptaujā vairākums respondentu (47.1%) norādīja, ka, viņuprāt, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu Latvija ir tikai tranzītvalsts, bēgļi šeit nonāk nejauši.

Pēc respondentu domām, Latvijas iedzīvotāju attieksme pret bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu, ir negatīva (62.1%). Vairākums respondentu (41.7%) norādīja, ka, viņuprāt, būtiskākās problēmas ar kurām saskaras bēgļi un personas ar alternatīvo statusu Latvijā, ir problēmas ar iekļaušanos sabiedrībā, grūtības atrast darbu un dzīvesvietu, kultūras atšķirības. Atbildot uz jautājumu par to kādas ir asociācijas ar terminu “bēgļi” lielākā daļa (56.1%) respondentu norādīja, ka bēgļi ir cilvēki, kuri bēg no savas valsts, vai kara, vai sliktiem apstākļiem un problēmām. Interesanti, ka jautājumā par asociācijām ar vārdu savienojumu “personas ar alternatīvo statusu” respondentu atbildes dalījās trīs grupās, 35.7% norādījuši, ka tās ir personas, kuras bēg un meklē patvērumu, 32.9% - ka tie ir tie paši bēgļi, savukārt, 31.4% respondentu norādījuši, ka grūti teikt, tiem nav asociāciju. Katram astotajam respondentam (12.2%) nebija asociāciju ar terminu “bēgļi”.

Saskaņā ar aptaujas datiem, ievērojami lielākā daļa no visiem respondentiem (60.6%) norāda, ka tiem ir priekšzināšanas bēgļu jautājumā, savukārt noliedzoši šajā jautājumā atbildējuši 10.6% respondentu. Tikai 28.8 % respondentu norādījuši, ka zināšanas par bēgļiem ir minimālas.

Jautājumā par medicīnas darbinieku īpašās apmācības nepieciešamību par bēgļu un personu ar alternatīvo statusu aprūpi medicīnā, vairākums (77.3%) respondentu norādīja, ka viņuprāt, papildus apmācība būtu nepieciešama, jo daudzi patvēruma meklētāji ierodas ar ielaistām slimībām, kā arī medicīnas aprūpe patvēruma meklētāju dzimtenē bijusi nepietiekama. Tas varētu būt izskaidrojams ar kultūrvēsturisko un ētisko mantojumu, piemēram, Tuvajos Austrumos, islāma kultūrā nav pieņemts runāt par savu slimību, atklātība starp medicīnas darbinieku un pacientu tiek vērtēta kā negatīva, izskaužama parādība, jo ētiskā vērtība “stiprs cilvēks, kas nesūdzas” prevalē par sāpju radītajām sajūtām. Vēl atklātību ietekmē dzimumu barjera, tā, piemēram, vairums medicīnas darbinieku Līvānu novadā ir sievietes, kas, savukārt, atbilstoši islāma kultūras tradīcijām nav pieņemami, jo tradicionāli ārsts ir vīrietis. Tuvajos Austrumos sievietes pie ārsta dodas citas sievietes pavadībā un ārsts ar pretējā dzimuma pacientu nekad nepaliek divatā aiz aizvērtām durvīm, savukārt, Jordānijā nav pat vajadzīga sievietes piekrišana ārstniecībai, tas ir viņas vīra vai vīratēva lēmums, līdz ar to ir zems konfidencialitātes līmenis pacientu – medicīnas darbinieku saskarsmē, kas, savukārt, ir pretēji Eiropā pastāvošajai konfidencialitātes politikai medicīnā.

Savukārt jautājumā vai respondents kā medicīnas darbinieks spētu rast alternatīvu, ja pacients atteiktos no tradicionālās veselības aprūpes, lielākā daļa (54.5%) respondentu atbildēja noliedzoši, savukārt, 45.5% respondentu atbildēja, ka spētu rast alternatīvu tradicionālai veselības aprūpei, no kuras bēglis vai persona ar alternatīvo statusu atteicies. Tas nenozīmē, ka mums būtu jāpārņem islāma likumi, bet vienkārši jāmēģina saprast, kāpēc cilvēks reaģē citādā veidā. Nepieciešams augsts tolerances līmenis, it sevišķi medicīnas darbinieku vidū. Jāzina un jāsaprot, ka cilvēkiem ir ļoti dažādas kultūras un ētiskās izpratnes normas un attieksme par savu ķermeni, kā arī privātuma robežas.

69.7% respondentu piekrita apgalvojumam „Man nav iebildumu strādāt ar dažādu tautību un atšķirīgu uzskatu pacientiem”, 30.3% šim apgalvojumam nepiekrita. 74.2% respondentu piekrita apgalvojumam „Man nav iebildumi strādāt kopā ar citas ādas krāsas pacientiem”, 25.8% šim apgalvojumam nepiekrita.

Lai gan jautājumā netika precizēts, kas tieš tiek apzīmēts ar „svešu reliģiju”, ņemot vērā Centrālās statistikas pārvaldes datus, lai gan lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju uzskata sevi par kristiešiem, tajā pašā laikā esam astotajā vietā to valstu starpā, kur ir lielākais iedzīvotāju skaits, kas nesaista sevi ar kādu reliģiju, līdz ar to var uzskatīt, ka ar „svešu reliģiju” tiek domāts islams, jūdaisms, pagānisms u.c. 74.2.2% respondentu piekrita apgalvojumam „Man nav iebildumi strādāt kopā ar citas ādas krāsas pacientiem”. Jautājumos ar brīvās formas atbildēm, vairākums

respondentu atspoguļo bailes no nezināmā – ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu saistās bailes no terorisma, bailes no iespējamā kara un robežu apdraudējuma, bailes no iespējamā noziedzības līmeņa paaugstināšanās, bailes no svešām reliģijām.

Mūsu normatīvie akti paredz, ka patvēruma meklētājiem nodrošina neatliekamo medicīnisko palīdzību, dzemdību palīdzību, zobārstniecību akūtās situācijās, psihiatrisko palīdzību, medicīnisko palīdzību nepilngadīgajiem, grūtnieču aprūpi, medikamentus tuberkulozes ārstēšanai, medicīnas palīgierīces, piemēram, brilles. Ārstiem, kas sniedz veselības aprūpes pakalpojumus patvēruma meklētājiem, ir tiesības izrakstīt nosūtījumu uz valsts apmaksātu veselības aprūpes pakalpojumu vai izrakstīt ambulatorai ārstēšanai paredzētās no valsts budžeta līdzekļiem kompensējamās zāles un medicīniskās ierīces. Turklāt patvēruma meklētāji ir iekļauti no pacientu iemaksas atbrīvoto iedzīvotāju kategoriju sarakstā.

Jāsecina, ka, atbilstoši medicīnas darbinieku paustajam viedoklim par aprūpes nodrošināšanu bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu, būtu nepieciešami valsts apmaksāti tulki, līdzīgi kā ir Skandināvijas valstīs, ir tulku saraksts, kas nav ne mediķi, ne profesionāli tulki, bet pārvalda tulkošanu noteiktās medicīnas nozarēs. Katru reizi, kad tulku izsauc, viņam iedod arī terminu sarakstu, lai varētu sagatavoties, tāpēc komunikācija ir iespējami pareiza. Šāda veida pakalpojums atvieglotu mediķu saskarsmi ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu. Kā vari kādu cilvēku ārstēt, ja zini, ka nav resursu (piemēram, bērnam vajadzīga palīdzība, bet nav kvalificēta tulka), nedz arī zini, vai nākamajā reizē šo cilvēku ieraudzīsi. Mūsu kultūrā pierasts, ka ārstu klausā un dzer zāles. Citās kultūrās tā nav. Ja nemāki saprotami paskaidrot, nav speciālu tulku vai pacients pazūd, tad ārstam ir vilšanās.

Saskaņā ar 2008.gada 28.jūlija **Ministru kabineta noteikumiem Nr.591** (01.01.2014 redakcijā) "Ārzemnieku veselības apdrošināšanas noteikumiem" ārvalstniekam ir tiesības ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā, ja viņam ir derīga veselības apdrošināšanas polise, kas garantē ar veselības aprūpi saistīto izdevumu segšanu Latvijas Republikā. Veselības apdrošināšanas polise ir jāuzrāda, lai saņemtu termiņuzturēšanās atļauju.

Veselības apdrošināšanas polise, lai saņemtu uzturēšanās atļauju Latvijā, nav nepieciešama personām, kuras (1) pieprasa pastāvīgo uzturēšanās atļauju, (2) ir ģimenes loceklis Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai Šveices Konfederācijas pilsonim, kura uzturēšanās mērķis Latvijas Republikā ir saistīts ar nodarbinātību, pašnodarbinātas personas aktivitātēm vai pakalpojumu sniegšanu.

Minimālais apdrošinātāja atbildības limits

- Pieprasot vīzu vai uzturēšanās atļauju, polisē norādītais minimālais apdrošinātāja atbildības limits apdrošināšanas periodā nedrīkst būt mazāks par EUR 42 600.

- Polises derīguma termiņš nedrīkst būt mazāks par paredzamo ārzemnieka uzturēšanās termiņu Latvijas Republikā vai Latvijas Republikas un vienas vai vairāku citu Šengenas līguma dalībvalstu teritorijā.

Polisei ir jāgarantē vismaz šādi veselības aprūpes pakalpojumi:

- Neatliekamā medicīniskā palīdzība.
- Dzīvībai vai veselībai bīstama kritiska stāvokļa ārstēšana stacionārā.
- Transportēšana uz tuvāko ārstniecības iestādi abos iepriekšminētajos gadījumos.
- Transportēšana nogādāšanai atpakaļ izcelsmes valstī smagas slimības vai nāves gadījumā.

Primāros veselības aprūpes pakalpojumus Latvijā var saņemt katrā pašvaldībā. Sekundāros veselības aprūpes un augsti specializētos veselības aprūpes pakalpojumus galvenokārt var saņemt lielākajās Latvijas pilsētās.

Mazajās pašvaldībās nereti ir slikta sabiedriskā transporta infrastruktūra, lai ērti nokļūtu uz veselības aprūpes institūcijām, apmeklējot institūcijas, kas nodrošina veselības aprūpes pakalpojumus, var nebūt iespēja nokļūt mājās tajā pašā dienā. Lai novērstu šo ierobežojumu, bieži pašvaldības apmaksā transportu cilvēkiem ar zemiem ienākumiem, lai tie varētu ērti saņemt veselības aprūpes pakalpojumus, vai arī pašvaldība nodrošina ārsta vizīti mājās pie pacienta.

PIELIKUMS NR.1**Aptaujas PARAUGS „Attieksme pret bēgļu un personu ar alternatīvo statusu situāciju Latvijā”**

Datums:

Aptauja**Attieksme pret bēgļu un personu ar alternatīvo statusu situāciju Latvijā****Par respondentiem**

Dzimums	☐ Vīrietis	☐ Sieviete			
Vecums	☐ 18 -24	☐ 25- 34	☐ 35- 44	☐ 45-54	☐ 55 un vairāk
Izglītība	☐ Pamata	☐ Vidējā	☐ Augstākā		
Tautība	☐ Latvietis	☐ Cittautietis			

1. Vai Jums ir priekšzināšanas par bēgļiem?

- ☐ Jā
☐ Nē
☐ Nedaudz

2. Kādas ir Jūsu asociācijas ar terminu “bēgļi”?

- ☐ Cilvēki, kuri meklē darbu Latvijā, viesstrādnieki
☐ Nepilsoņi, cittautieši
☐ Bēgļi – cilvēki, kuri bēg no savas valsts vai kara, vai sliktiem apstākļiem un problēmām
☐ Sociāli atstumti cilvēki
☐ Personas, kuras valstī atrodas nelegāli
☐ Pozitīvas asociācijas (labi cilvēki)
☐ Nezinu, grūti pateikt, nav asociāciju
☐ Cita atbilde –

3. Vai Jūs esat kaut ko dzirdējis/-usi par patvēruma meklētājiem?

- ☐ Jā
☐ Nē
☐ Nedaudz

4. Kādas ir Jūsu asociācijas, dzirdot vārdu savienojumu personas ar alternatīvo statusu?

- ☐ Tie ir tie paši bēgļi

- ☐ Personas, kuras bēg un meklē patvērumu
- ☐ Sociāli atstumti cilvēki
- ☐ Nezinu, grūti pateikt, nav asociāciju
- ☐ Cita atbilde –

5. Kāpēc, Jūsaprāt, bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu Latvija varētu likties pievilcīga mītnes zeme?

- ☐ Demokrātiska ES valsts
- ☐ Latvija ir tranzīvalsts, bēgļi šeit nonāk nejauši
- ☐ Latvija ir mierīga valsts
- ☐ Nezinu, grūti pateikt, nav asociāciju
- ☐ Cita atbilde

6. Kādas, Jūsaprāt, ir būtiskas problēmas, ar kurām saskaras bēgļi un personas ar alternatīvo statusu Latvijā?

- ☐ Iedzīvotāji nesaprot bēgļu problēmas
- ☐ Nav Latvijas valsts un pašvaldību atbalsta
- ☐ Problēmas ar iekļaušanos sabiedrībā, grūtības atrast darbu un dzīvesvietu, kultūras atšķirības
- ☐ Negatīva attieksme pret viņiem, rasisms
- ☐ Nav problēmu
- ☐ Nezinu, grūti pateikt/ mani tas neinteresē
- ☐ Cita atbilde

7. Kāda, Jūsaprāt, kopumā ir Latvijas iedzīvotāju attieksme pret bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu?

- ☐ Labvēlīga
- ☐ Neitrāla
- ☐ Negatīva
- ☐ Vienaldzīga

8. Vai, Jūsaprāt, medicīnas darbiniekiem ir nepieciešama īpaša apmācība saistībā ar bēgļu un personu ar alternatīvo statusu aprūpi medicīnā?

- ☐ Jā
- ☐ Nē
- ☐ Nezinu

9. Vai Jums kā medicīnas darbiniekam sagādātu grūtības kontaktēties ar bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu?

- ☐ Jā
- ☐ Nē
- ☐ Grūti pateikt

10. Kādas, Jūsaprāt būtu grūtības saskaroties ar šāda veida pacientiem?

- ☐ Valodas barjera
- ☐ Nepakļaušanās nozīmētajai ārstēšanai (religisku uzskatu dēļ)
- ☐ Nesaskatu grūtības
- ☐ Cits –

11. Vai Jūs kā medicīnas darbinieks spētu rast alternatīvu, ja šāda veida pacients atteiktos no tradicionālās veselības aprūpes, pacienta atšķirīgo uzskatu dēļ?

- ☐ Jā
- ☐ Nē

12. Novērtējiet, lūdzu, apgalvojumu “Man nav iebildumu strādāt ar dažādu tautību un atšķirīgu uzskatu pacientiem” un pasakiet, vai Jūs tam piekrītat vai nepiekrītat:

- ☐ Piekrītu
- ☐ Nepiekrītu

13. Novērtējiet, lūdzu, apgalvojumu “Man nav iebildumu strādāt ar citas ādas krāsas pacientiem” un pasakiet, vai Jūs tam piekrītat vai nepiekrītat:

- ☐ Piekrītu
- ☐ Nepiekrītu